

Культурологія.

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>03 Гуманітарні науки</i>
Спеціальність	<i>035 Філологія</i>
Освітня програма	<i>Культурологія</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кредити (120 годин): 54 годин – аудиторна робота, 66 години – СРС</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>залік</i>
Розклад занять	<i>http://rozklad.kpi.ua</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови, літератури та культури Онуфрієнко Олена Петрівна http://kumlk.kpi.ua/node/636</i>
Розміщення курсу	

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Дисципліна "Культурологія" є вибіркоvim компонентом освітньої програми, який призначений для поглиблення розуміння здобувачами основних підходів та методів наукового усвідомлення культури. Курс спрямований на систематизацію знань щодо розвитку культурології та інших наук, методи яких дозволяють аналізувати культурні феномени. Вивчення курсу має сприяти розширенню дослідницької ерудиції здобувачів, усвідомленню ними спеціальних наукових проблем у контексті теорії культури, ознайомленню з науковим інструментарієм аналізу соціокультурних процесів та явищ

Мета навчальної дисципліни – формування у студентів системи знань про закономірності культурного процесу, про культуру як специфічний та унікальний феномен людства.

Предмет кредитного модуля: основні теоретичні проблеми культурології, концептуальні засади щодо розуміння витоків і цивілізаційних віх історії світової культури, логіка розгортання культурогенезу як світоглядних засад історії людства, збереження полікультурності світу в умовах мультикультуралізму та глобалізаційного вектору сучасної культури.

Після засвоєння кредитного модуля студенти мають продемонструвати такі **програмні результати навчання**:

1. Дотримуватися морально-етичних та культурних норм, принципів академічної доброчесності та кодексу професійної етики, примножувати досягнення суспільства

(імплементувати досвід формування культури академічної доброчесності та запобігання проявам академічної нечесності; висловлювати думки для успішного розв'язання проблем і завдань у професійній діяльності; оволодіти основними поняттями та фундаментальними цінностями академічної доброчесності, розуміти її вплив на академічну культуру та якість освіти).

2. Усвідомлювати загальнолюдські цінності і світовий досвід розвитку емоційного інтелекту для формування власної стійкої громадянської позиції, емпатії та здатності до синхронічного та діахронічного аналізу глибинних структур художнього тексту у співставленні з реальними комунікативними ситуаціями та історичними подіями.
3. Усвідомлювати фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.
4. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Дисципліна «Культурологія» має міждисциплінарний характер. За структурно-логічною схемою програми підготовки фахівця навчальна дисципліна «Культурологія» ґрунтується та взаємопов'язана зі знаннями та вміннями, якими студенти оволодівають у процесі засвоєння таких навчальних дисциплін, як «Сучасна українська мова та культура», «Вступ до романо-германського мовознавства», «Іноземна мова (основна, практичний курс)», «Історія зарубіжної літератури» передбачає глибоке і всебічне вивчення культури світової та національної; формує гуманітарну складову в програмі підготовки майбутнього перекладача через розгляд культури в розвитку, в єдності та суперечності різноманітних процесів і тенденцій у ній.

3. Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Культурологія як наука: культура, природа, цивілізація.

Тема 1. Предмет та методологічні засади культурології, що вивчає специфіку розвитку матеріально та духовної та духовної культури.

Тема 2. Культура як джерело та засіб забезпечення людської діяльності та суспільного життя.

Розділ 2. Еволюція культури.

Тема 1. Басейн Середземномор'я – колыска давніх цивілізацій.

Тема 2. Античність та її роль у розвитку Європейської цивілізації.

Тема 3. Християнський вимір культури.

Тема 4. Відродження, Реформація та становлення культури Нового часу.

Тема 5. Нові форми культурного життя XIX – XXI століття.

Розділ 3. Проблема культурної ідентифікації – специфіка української культури в контексті європейської традиції.

Тема 1. Духовний світ та міфологічні уявлення давніх слов'ян.

Тема 2. Світоглядні начала культури Київської Русі.

Тема 3. Українське бароко – нове світовідчуття і самопізнання національної душі.

Тема 4. Сучасна українська культура в контексті світової культури.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова:

1. Культурологія. Навч. посіб. 3-тє вид. / За ред. Гриценко Т. Б. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 392 с. <http://library.mdu.edu.ua/Documents/CNL/Kulturologiya-Gricenko.pdf>
2. Герчанівська П. Е. Культурологія: Навч. посіб. для дистанційного навчання / За ред. В. І. Панченко. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Університет «Україна», 2006. – 323 с

Додаткова:

1. Сучасна культурологія: актуалізація теоретико-практичних вимірів: колективна монографія. / За загал. ред. проф. Ю. С. Сабадаш; редакториукладачі: проф. Ю. С. Сабадаш, проф. І. В. Петрова. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. – 308 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Volkov_Serhii_Mykhailovych/Suchasna_kulturolohiia_aktualizatsiia_teoretyko-praktychnykh_vymiriv.pdf?PHPSESSID=edata0md7mt67fgjjpblqpe20
2. Історія світової та української культури: Підручник для вищ. закл. освіти / В. А. Греченко, І. В. Чорний, В. А. Кушнерук, В. А. Режко. - К.: Літера ЛТД, 2006. - 480 с.
<http://194.44.152.155/elib/local/sk752701.pdf>
3. Дещинський Л.Є., Терський С.В., Зінкевич Р.Д., Денісов Я.Я. Історія української та зарубіжної культури. Підручник. Львів: Видавництво «Бескид Біт», 2008. — 252 с.
<http://194.44.152.155/elib/local/sk731512.pdf>
4. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. 3тє видання. – Київ: Центр учбової літератури, 2010. — 584 с.
<https://kumlk.kpi.ua/sites/default/files/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D1%82%D0%B0%20%D0%B7%D0%B0%D1%80%D1%83%D0%B1%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%20%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0.pdf>

Література знаходиться у бібліотеці КПІ ім. Ігоря Сікорського, методичному кабінеті кафедри української мови, літератури та культури, в системі «Електронний КАМПУС» та Інтернеті.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Календарний план

Тиждень	Зміст навчального матеріалу	Практика	СРС
1	Розділ 1. Культурологія як наука: культура, природа, цивілізація. Тема 1. Предмет та методологічні засади культурології, що вивчає специфіку розвитку матеріально та духовної культури. Практичне 1. Предмет та методологічні засади культурології як науки, що вивчає специфіку розвитку матеріальної та духовної культури.	2	1
1	Практичне 2. Особливості культурологічних шкіл у методологічному порівнянні.	2	1
2	Тема 2. Культура як джерело та засіб забезпечення людської діяльності та суспільного життя. Практичне 3. Культура як “друга натура”. Антропосоціогенез в аспекті проблеми “культура та природа”.	2	2
3	Практичне 4. Критерії культурно-історичної періодизації.	2	2
3	Розділ 2. Еволюція культури. Тема 1. Басейн Середземномор’я – колыска давніх цивілізацій. Практичне 5. Культура стародавнього Сходу. Культура стародавнього Єгипту та Месопотамії як взірці цивілізацій стародавнього сходу.	2	2
4	Практичне 6. Загальна характеристика месопотамських цивілізацій.	2	2

Тиждень	Зміст навчального матеріалу	Практика	СРС
5	Тема 2. Культура стародавніх Індії та Китаю. Античність та її роль у розвитку Європейської цивілізації. Практичне 7. Індійська культура: від ведичної традиції до сучасної культури індуїзму. Індії як носії культури “Рігведи”.	2	2
5	Практичне 8. Феномен китайської цивілізації. Головні соціально-філософські та релігійні вчення Китаю (конфуціанство, даосизм, буддизм).	2	2
6	Практичне 9. Європейська цивілізація: від античності до сучасності.	2	2
7	Тема 3. Християнський вимір культури. Практичне 10. Християнське православ'я як світоглядна і культуротворча основа Візантійської імперії.	2	2
7	Практичне 11. Готика – культурна доба та вершина католицького художнього канону.	2	2
8	Практичне 12. Середньовічна література, освіта та наука.	2	2
9	Практичне 13. Історія церковних розколів у світовому християнстві та складання його основних напрямів.	2	2
9	Тема 4. Відродження, Реформація та становлення культури Нового часу. Практичне 14. Відродження як “перехідна епоха” в розвитку європейської культури. Народження гуманізму.	2	2
10	Практичне 15. Реформація і становлення культури Нового часу.	2	2
11	Практичне 16. Духовний ідеал Нового часу, шляхи самореалізації окремої людини.	2	2
11	Практичне 17. Класицизм – мистецтво героїчної громадськості, внутрішня суперечність та динаміка класицизму.	2	2
12	Практичне 18. Доба Просвітництва – культ Розуму доба абсолютизму. Культ розуму – основа Просвітництва. Промисловий переворот і перехід до технічного типу культури.	2	2
13	Тема 5. Нові форми культурного життя XIX – XXI століття. Практичне 19. Багатовимірність аспектів контекстуалізації української культури XIX – XX століття. Творчість видатних вітчизняних науковців та митців (письменників, композиторів, художників, архітекторів) української культури XIX – XX ст. в контексті розвитку світової культури.	2	2
13	Практичне 20. Українська культура в контексті модернізму на зламі XIX – XX ст.	2	2
14	Практичне 21. Український авангард і його місце у формуванні модерного мистецтва	2	2
15	Практичне 22. Постмодерний простір української культури: постаті й проблематика.	2	2
15	Розділ 3. Проблема культурної ідентифікації – специфіка української культури в контексті європейської традиції. Тема 1. Духовний світ та міфологічні уявлення давніх слов'ян. Практичне 23. Запровадження християнства та формування нової ідеології життя і світорозуміння в контексті проблеми культурного простору та зв'язків.	2	4
16	Тема 2. Світоглядні начала культури Київської Русі. Практичне 24. Візантійський концепт походження української культури. Українська культура як феномен Східнохристиянського світу.	2	4

Тиждень	Зміст навчального матеріалу	Практика	СРС
17	Тема 3. Українське бароко – нове світовідчуття і самопізнання національної душі. Практичне 25. Бароко як реакція на духовну кризу. Філософське підґрунтя барокової художньої картини світу. Специфіка національного варіанту бароко в українській культурі: архітектура образотворче мистецтво.	2	5
17	Тема 4. Сучасна українська культура в контексті світової культури. Практичне 26. Науково-технічний прогрес як чинник появи нових напрямків художньої практики. Сучасна європейська цивілізація і шляхи розвитку світової культури (роль ЗМІ, комп'ютерний зв'язок, "віртуальний простір"). Сучасна українська культура у вимірі ментальної неповторності в умовах загальноєвропейського розвитку та глобалізації.	2	5
18	Практичне 27. Підвищення рейтингу. Залік	2	6
	Разом	54	66

Під час навчання застосовуються:

- **Структурно-функціональний метод** полягає в розкладанні досліджуваного об'єкта культури на складові частини і у виявленні внутрішньої зв'язку, обумовленості, співвідношення між ними. Цей метод традиційно застосовується, наприклад, при аналізі сутності, структури, функцій культури.
- **Порівняльно-історичний метод** полягає в тому, що він дозволяє порівнювати в історичному розрізі багато на перший погляд виключні або самотутні явища культурного комплексу і проникати в їхню сутність.
- **Діахронічний метод** полягає у викладі явищ, факторів, подій світової і вітчизняної культури, тобто хронологічна послідовність їх появи і існування.
- **Синхронічний метод** полягає в сукупному аналізі двох або кількох культур протягом певного часу їх розвитку, з урахуванням існуючих взаємозв'язків і можливих суперечностей.
- **Функціональний метод** допомагає досліджувати функції культури або її форми. Цей підхід інтерпретує кожен культуру як внутрішньо цілісну самодостатню систему, що складається з функціонально пов'язаних між собою елементів. Функціональний метод використовується при вивченні спільних для всіх культур функціональних законів, які могли б пояснити будь-культурний феномен і елемент.

Усі методи навчання опосередковано спрямовані також на формування навчально-стратегічної компетентності студента, зокрема на розвиток метакогнітивної свідомості (процес організації, реалізації, контролю та корегування своєї навчальної діяльності).

6. Самостійна робота студента

Навчальна дисципліна передбачає такі види самостійної роботи: підготовка до практичних занять та підготовка до заліку. Час, відведений на кожен з цих видів самостійної роботи, вказаний у п. 5.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування практичних занять, активна робота на них і виконання завдань - необхідні для поглиблення теоретичних знань та розвитку практичних навичок і компетентностей та досягнення програмних результатів навчання загалом. Перед заняттями здобувач вищої освіти

ознайомлюється з рекомендованою літературою, наданою викладачем. Усі необхідні навчальні матеріали викладач розміщує на гуглдіску або в онлайн середовищі Google Classroom, доступ до якого мають студенти, які вивчають цей освітній компонент.

Актуальну інформацію щодо організації навчального процесу з дисципліни студенти отримують через повідомлення у групі в Telegram/Viber та Електронному кампусі. Під час змішаної/дистанційної форми навчання заняття проходять у форматі відеоконференцій на платформі ZOOM/Meet.

Виконані завдання здобувачі вищої освіти завантажують у свої папки на гуглдіску або здають через Google Classroom, доступ до яких надає викладач протягом першого тижня навчання. Термін виконання домашнього навчального завдання узгоджується з викладачем. Завдання, подані на перевірку після закінчення визначеного терміну, оцінюються в 0 балів. Якщо студент не здав завдання протягом визначеного терміну з поважної причини, яку підтверджує офіційний документ (довідка про непрацездатність, службова записка тощо), він може представити виконані завдання за графіком, узгодженим з викладачем, але не пізніше останнього практичного заняття. Перескладання завдань з метою підвищення оцінки не передбачено. Відпрацювання пропущених без поважної причини занять за рахунок виконання додаткових навчальних завдань не передбачено.

Поточний контроль. Викладач регулярно заносить результати поточного контролю в модуль «Поточний контроль» Електронного кампусу згідно з Положенням про поточний, календарний і семестровий контроль в КПІ ім. Ігоря Сікорського. Детальніше: https://document.kpi.ua/2020_7-137. Ознайомитися з результатами поточного контролю студент може в особистому кабінеті в Електронному кампусі.

Правила призначення заохочувальних балів. Відповідно до Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/37>), заохочувальні бали не входять до основної 100-бальної шкали РСО і не можуть перевищувати 10% рейтингової шкали, тобто максимальна кількість додаткових балів – 10. Для підвищення мотивації здобувачів вищої освіти займатися науково-дослідницькою роботою, їм призначають заохочувальні бали за участь у науково-практичних конференціях, семінарах, кафедральних заходах за тематикою освітнього компонента. Штрафні бали з освітнього компоненту не передбачені.

Календарний рубіжний контроль

Метою проведення календарного контролю є підвищення якості навчання студентів та моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу

Критерій		Перший календарний контроль	Другий календарний контроль
Термін календарного контролю		8-ий тиждень	14-ий тиждень
Умови отримання календарного контролю	Поточний рейтинг	≥ 18 балів	≥ 29 балів

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря

Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code> та Положенні про систему запобігання академічному плагіату (<https://osvita.kpi.ua/node/47>).

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів

Студенти мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами.

Студенти мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного листа та/або зауважень. Детальніше:

http://osvita.kpi.ua/sites/default/files/downloads/Pol_potocnyi_kalendar_semestr_kontrol.pdf.

Інклюзивне навчання. Освітній компонент може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами, окрім студентів з серйозними вадами зору, які не дозволяють виконувати завдання за допомогою персональних комп'ютерів, ноутбуків та/або інших технічних засобів. Детальніше про забезпечення інклюзивності освіти в КПІ ім. Ігоря Сікорського за посиланням <https://osvita.kpi.ua/node/172>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

№ з/п	Контрольний захід	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Опитування за темою заняття	50%	2	25	50
2.	Індивідуальне завдання за Розділом 1	8%	8	1	8
3.	Індивідуальне завдання за Розділом 2	42%	42	1	42
	Всього				100

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що він отримує за :

- 1) опитування за темою на 25 практичних заняттях (1 практичне не оцінюється, 27 практичне – підвищення рейтингу);
- 2) виконання індивідуального завдання за Розділом 1 (усне повідомлення за визначеною темою);
- 3) виконання індивідуального завдання за Розділами 2,3 (усне повідомлення за визначеною темою)

Основні критерії оцінювання роботи студентів

Опитування за темою заняття:

Ваговий бал – 2, максимальна кількість балів становить $2 \times 25 = 50$ балів

Критерії оцінювання:

2 бали -«відмінно»: повна відповідь на питання з проблематики теми, що обговорюються на занятті; ґрунтовність та послідовність викладу;

1,5 бала- «добре»: повна відповідь на питання з проблематики теми, що обговорюються на занятті; ґрунтовність та послідовність викладу; наявність незначних мовленнєвих помилок.

1 бал - «задовільно»: неповна (60%) відповідь на питання з проблематики теми, що обговорюються на занятті; недостатні ґрунтовність та послідовність викладу; наявність мовленнєвих помилок;

«незадовільно»: невідповідність змісту відповіді проблематиці теми; відсутність відповіді.

Виконання індивідуального завдання за Розділом 1:

Ваговий бал – 8, максимальна кількість балів становить $8 \times 1 = 8$ балів

Критерії оцінювання:

7-8 балів - «відмінно»: виступ є логічним, послідовним, чітким, характеризується повнотою та глибиною осмислення проблеми, творчий підхід до розкриття питання, мовні помилки відсутні;

6 балів - «добре»: ступінь розкриття теми є достатнім, виконане завдання має незначні логічні, змістові та мовленнєві помилки;

5 балів - «задовільно»: доповідь не повністю демонструє реалізацію поставлених завдань, має недоліки в аргументації; є недоліки в якості підготовки, наявність помилок;

0 - «незадовільно»: невідповідність змісту завдання, відсутність відповіді, невідповідність вимогам на оцінку «задовільно».

Виконання індивідуального завдання за Розділами 2,3:

Ваговий бал – 42, максимальна кількість балів становить $42 \times 1 = 42$ бали

Критерії оцінювання:

38-42 - «відмінно»: виступ є логічним, послідовним, чітким, характеризується повнотою та глибиною осмислення проблеми, творчий підхід до розкриття питання, мовні помилки відсутні;

32-37 - «добре»: ступінь розкриття теми є достатнім, виконане завдання має незначні логічні, змістові та мовленнєві помилки;

25-31 - «задовільно»: доповідь не повністю демонструє реалізацію поставлених завдань, має недоліки в аргументації; є недоліки в якості підготовки, наявність помилок;

0 - «незадовільно»: невідповідність змісту завдання, відсутність відповіді, невідповідність вимогам на оцінку «задовільно».

Результати оголошуються кожному студенту окремо у присутності або в дистанційній формі (е-поштою).

Семестровий контроль

Отримання заліку		Критерій
1	Поточний рейтинг	$RD \geq 60$

Для отримання заліку «автоматом» потрібно мати рейтинг не менш, ніж 60 балів. Студенти, які наприкінці семестру мають рейтинг менш 60 балів, а також ті, хто хоче підвищити оцінку, виконують залікову контрольну роботу, і ця рейтингова оцінка є остаточною. У разі написання залікової контрольної роботи на оцінку, нижчу за отриману автоматом, попередній рейтинг з дисципліни скасовується і до залікової відомості заноситься сума балів за залікову контрольну роботу («жорстка» PCO).

Критерії оцінювання, зміст та зразок залікової роботи відображено у Додатку 1.

Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок за університетською шкалою

Рейтингові бали, RD	Оцінка за університетською шкалою
$95 \leq RD \leq 100$	Відмінно
$85 \leq RD \leq 94$	Дуже добре
$75 \leq RD \leq 84$	Добре
$65 \leq RD \leq 74$	Задовільно
$60 \leq RD \leq 64$	Достатньо
$RD < 60$	Незадовільно
$RD < 50$	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Додаток 1. Критерії оцінювання, зміст та зразок залікової контрольної роботи.

Питання залікової контрольної роботи оцінюються у 100 балів максимум. Залікова робота складається з чотирьох теоретичних питань, які відповідають усім розділам робочій навчальній програмі кредитного модуля.

На заліку студент відповідає на запитання, зазначені в білеті. Кожне теоретичне питання оцінюється в 25 балів:

- «відмінно», повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 23-25 балів;
- «добре», достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації, або незначні неточності) – 19-22 бали;
- «задовільно», неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та деякі помилки) – 15-18 балів;
- «незадовільно», незадовільна відповідь – 0 балів.

Зразок залікової контрольної роботи

ЗАЛІКОВА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з навчальної дисципліни

«Культурологія»

спеціальності: 035 «Філологія»,

освітнього ступеня «Бакалавр»

Варіант 1

1. Визначте предмет та методологічні засади культурології як науки.
2. Проаналізуйте співвідношення понять «культура» та «цивілізація».
3. Поясніть феномен китайської цивілізації – китаєцентризм – замкнений символічний світ Китаю.
4. Окресліть історико-культурний феномен античності: теоретичний аспект.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцент, канд. філол. наук Онуфрієнко О.П.

Ухвалено кафедрою української мови, літератури та культури (протокол № 11 від 08.06.2022)

Погоджено Методичною комісією ФЛ (протокол № 10 від 29.06.2022)